

Kövessi Erzsébet Szakképző Iskola és Gimnázium

OM azonosító: 038245 1089 Budapest, Dugonics u. 17-21. Tel./Fax: 284-2662, 303-0317, 283-0951

E-mail: titkarsag@neteverest.hu honlap: www.esely-szakkepzo.hu

---

Pályázati azonosító: TÁMOP-3.2.1/B-09/3-2010-0004

Kommunikációs készséget fejlesztő feladatok, játékok

Készítette:

Nagy Edit Andrea

Budapest

2011.

Tartalom

I. Tervezet – bevezetés, várható eredmények

II: Előkészületi munkák, szervezési feladatok

III. Megvalósítás

Gyakorlatok, játékos feladatok a szóbeli kommunikációs készség fejlesztésére

1. Folyamatos beszédkészség fejlesztését megalapozó beszédgyakorlatok
2. Versek az artikuláció, beszédritmus és hangsúly szerepének elmélyítésére
3. Helyzetgyakorlatok
4. Szituációs gyakorlatok, társak közti kommunikációt fejlesztő gyakorlatok
  - 4.1. Szituációk
  - 4.2. Szituáció előre kiosztott szerepkártyákkal
  - 4.3. Szituációs feladatok képekkel
  - 4.4. Folytasd a megkezdett mondatokat!
5. Játékok
6. Állásinterjú szituáció
7. Kapcsolatfelvétel telefonon
8. Hírolvasás – hírszerkesztés

Gyakorlatok, játékos feladatok az írásbeli kommunikációs készség fejlesztésére

1. Összefüggő szövegalkotás megadott téma kapcsán, meghatározott terjedelemben
2. Kommunikációs készségfejlesztést megalapozó gyakorlatok
3. Hivatalos levél

Hivatalos levél – minta

Boríték címzése – minta

IV. Reflexió

Felhasznált irodalom

I. Tervezet – bevezetés, várható eredmények

A kommunikációnak fontos szerepe van mind az iskolai oktatás, tanulás során, mind pedig a felnőtté válás időszakába lépve, pl. a munkahelykeresés, s a majdani munkavégzés során. De megjelenik mindennapi életünkben, mindennapi tevékenységünkben, a nap minden pillanatában kommunikálunk, minden helyzetben, ha akarjuk, ha nem, ha megszólalunk, beszélgetünk, vagy ha úgy gondoljuk mi magunk, hogy csendben vagyunk, akkor is kommunikálunk. Vagyis, egy jól bevált mondás szerint: Nem lehet, nem kommunikálni!

A mindennapi kommunikációhoz hozzá tartozik a szavakkal kifejezett kommunikációs szint épp úgy, mint ahogyan a szavak nélkül kifejezett különböző reakcióink egyes helyzetekre. Vagyis a kommunikáció szavakkal és nem szavakkal, tehát egyéb módon kifejezett, vagyis verbális és nem verbális (nonverbális) formája is. Ezek részletes taglalása most nem képezi feladatunkat, hiszen magának a kommunikációnak a megalapozása válik szükségessé az alábbiakban taglalt témánk kapcsán.

Mivel olyan gyermekekről van szó, akik ebben a programban – Második Esély Gimnázium - vesznek részt, speciálisan az ő kommunikációs készségük fejlesztését megcélözva olyan módszer kidolgozása válik szükségessé, melyben a további tanuláshoz nélkülözhetetlen s majdan a munka világában – mint ahogyan már fentebb utaltam rá – is feltétlenül szükséges kommunikációs szabályoknak meg tudnak felelni. S nem elhanyagolható szempont az sem, hogy tanítsuk meg őket az egymás közti, tiszta, őszinte, tiszteletteljes „kommunikálás” alapjaira. S ezt a folyamatot csak úgy tudjuk elkezdeni, ha kezdeti lépésként a már oly jól bevált, játékos tanítási-tanulási módszert alkalmazzuk, hiszen a cél az, hogy játszva, s kiváltképp úgy jusson a tanuló új ismeretekhez, hogy közben szinte észre sem veszi csak a folyamat végén, hogy megint valami újat tanult, ismét új ismeretekkel, új tudással gyarapodott.

Maga a kommunikáció tanítása is főképp ebben rejlik, vagyis játékosan, játékhelyzetekben tanuljon beszélni, s ismerje fel ennek jelentőségét, fontosságát. Ezen alapok birtokában bátran építhetjük majd az elméleti ismereteket is.

Főleg olyan feladatokat gyűjtöttem össze, olyan játékos formában végzendő gyakorlatokat, melyek egy része konkrét élethelyzetre épít (mint pl. állásinterjú szituáció, társak közti kommunikációt fejlesztő gyakorlatok, különféle helyzetgyakorlatok s a folyamatos

beszédkészség fejlesztését méltón megalapozó különböző beszédgyakorlatok), másfelől magát a kommunikáció folyamatosságának elsajátítását alapozza meg.

A téma kidolgozása során és annak elsajátításaként olyan eredmények birtokába jutnak a tanulók, hogy fejlődik kommunikációs készségük, melynek a jelenlegi s kiváltképp a későbbi tanulmányi munkájuk során veszik majd hasznát.

De ne csak a tanulásról beszéljünk, hiszen olyan helyzetek is vezethetnek sikerélményhez, amikor egy hivatalos helyen el tud intézni egy hivatalos ügyet, a napi tevékenysége során pl. vásárlás, egy hivatalos ügy szóbeli elintézése vagy hivatalos levél megfogalmazása.

Ez utóbbit nem véletlenül említettem, hiszen a szóbeli kommunikációs képesség fejlesztése mellett döntő fontosságú az írásbeli kommunikáció megfelelő szintű elsajátítása is, s természetesen ennek fejlesztését célzó gyakorlatokat is tartalmaz az alábbi összeállítás.

Valamint azt is említettem, hogy akkor is kommunikálunk, ha nem szólalunk meg. Ennek bizonyítékeként is végzünk majd olyan gyakorlatokat, mely által a tanulók felismerik, hogy ez valóban így van. Gondoljunk csak arra, hogy különféle érzelmi állapotunkat is kifejezhetjük anélkül, hogy megszólalnánk illetve egyetértésünk jeleként a jól bevált, igenlő bólogatás s ennek ellentéte, a valamivel egyet nem értés szintén szavak nélkül kifejezett módja a fej vízszintes irányú mozgatása, a tagadás jeleként.

Tehát célunk, a tanulók kommunikációs készségeinek – mind szóbeli, mind írásbeli – fejlesztése.

Ezzel várhatóan olyan eredményeket érünk el, mely a különböző élethelyzetekben adódó valós élet, valós helyzeteit kommunikációs szempontból tekintve is az idő előre haladtával, mind könnyedebben, s nem beszélve arról, hogy egyre sikeresebben oldják majd meg a tanulók. Ha foglalkozásainkat mindig tudatosan készítjük elő, előre megtervezzük munkánkat, az eredmény értékelésekor rájövünk arra, hogy ismét sokat tanultunk, s ami szintén nem elhanyagolható szempont, mindezt játékos formában tettük és tesszük.

II. Előkészületi munkák, szervezési feladatok

Amikor kommunikációs készségfejlesztésről beszélünk, fontos szempontnak tarjuk mind a szóbeli, mind pedig az írásbeli kommunikációs készség fejlesztését.

Az ilyen jellegű feladatok előkészítése voltaképpen abban rejlik, hogy összeállítjuk a tanulók számára az adott feladatsort és megtervezzük, mit szeretnénk ezzel elérni.

A szóbeli és az írásbeli kommunikációs képesség fejlesztése összefonódik és elválaszthatatlanok egymástól.

E terület fejlesztésével az a célunk, hogy a tanulók megtanulják véleményüket kifejezni, megfogalmazni, mind szóban mind pedig írásban, valamint összefüggő, sorrendjét tekintve logikus szövegalkotásra és beszéd összeállítására, kifejtésére legyenek képesek.

E téma során megtanítjuk a tanulókat a helyes, mások számára is érthető beszéd elsajátítására, valamint gondolataik írásban történő összefüggő kifejtésére.

A következő összeállítás egy rövid kivonatot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a fentiekben megjelölt célunkat, hogyan, milyen lépéseken keresztül érhetjük el.

III. Megvalósítás

Gyakorlatok, játékos feladatok a szóbeli kommunikációs készség fejlesztésére

1.Folyamatos beszédkésztség fejlesztését megalapozó beszédgyakorlatok

1. Egy méterrel megrövidebbítendő.
2. Szörös hörcsög szörpöt szörcsög, s rátörnek a hörcsög görcsök.
Hogy ne járj úgy, mint a hörcsög, igyál inkább pezsgős fröccsöt.
3. Két kiskút körül, két tarkatyúk körül kerül.
4. Kedden kedvem kerekedett, kimentem a kertbe kocsikázni,
Kocsikázás közben kitörött Károly kocsisom karja.
Kálmán kérek két kiló kámfort, Károly kocsisom karja kikezelésére.
5. A számárnál szomorúbb Szemere sem szerzett hamarabb számárfi szamarat szomorú samara számára, ezért sok szomorú samárkönyy szemerkélt a számárnál szomorúbb Szemere szomorú samara szeméből.
6. Vonaton egy örült,
melléje egy ór ült.
Örült az örült,
hogy melléje egy ór ült.
7. Dömötör Ödön töröktől örökölt törött köcsögön ökörkörömpörköltöt főzött.
Ökörkörömpörkölt fölött bögöly körözött.
Dögölj bögöly! – bömbölt Ödön.
Ökörkörömpörkölt fölött, föl – föl röhögött: hö – hö
8. Potyogó klotyó felé totyog a lotyó, de már késő, mert a rotyogó gatyóból potyog a motyó.
9. Már ősz volt szinte,
Mikor egy őszinte ősz inte,
Hogy legyek őszinte,
Mert ő szinte, őszinte.
10. Meguntam Gyórnek gyönyörű gyöngyvárában laktomat,

Mert a Duna, Rába, Rábca rágja lábamat.

11. Nem lehet a Márta másé,

Mert a Márta, már Tamásé.

12. Két kupac kopasz kukac, meg két kupac kopasz kukac,

Az négy kupac kopasz kukac.

13. Egy icike-picike pocok pocakon pöckölt egy másik icike-picike pockot,

mire a pocakon pöckölt icike – picike pocok is jól pocakon pöckölte az őt pocakon pöckölő másik icike-picike pockot.

14. A gyárkémény reszelt ormán,

élt egy hétig reszelt tormán.

15. Azt mondják a hatalmasok,

hogy akinek hat alma sok,

az már elég hatalmas ok,

hogy ne legyen a hatalma sok.

16. Csetneki csikós itat a Tiszán,

sárga csüngős csengő cseng

a csetneki csikós csengős csikaja nyakán.

17. Nem hallottam szebben szóló szép sípszót, mint a szászsebesi szépen szóló szép sípszót.

18. Zabra zebra zebre zabra, habra rebbencs hebrencs babra ugra bugra zsupsz a kútba pulyka húzta dudva lukba rúgva fült a kútba.

19. Moszkvicsslusszkulcs, zaporozsec slusszkulcs, zsukslusszkulcs.

20. Te tettetted e tettetett tettet, te! Te tettetted tettek tettetése, te!

2. Versek az artikuláció, beszédritmus és hangsúly szerepének elmélyítésre

A versek nagyon jó célt szolgálnak arra, hogy a tanulók a beszédgyakorlatokhoz hasonlóan gyakorolják a folyamatos beszédet, mely előkészíti az egy témáról adott idő alatt előírt folyamatos beszédet, nem beszélve arról, hogy a beszéd ritmusának gyakorlására, valamint az artikuláción keresztül a kommunikációs folyamat tisztább, érthetőbb voltának megértésére is kiválóan alkalmas.

Rengeteg olyan vers van, mely a fent említett szempontok figyelembevételével, folyamatos gyakorlással és természetesen a többi, beszédkészséget fejlesztő gyakorlattal összeállítva kiválóan alkalmas a szóbeli kommunikációs készség előkészítésére, annak megalapozására.

Az alábbiakban példaként összegyűjtöttem verseket, majd ezek után egy rövid ajánlóban összegzem, milyen versek gyakorlásával kiegészítve érhetjük el célunkat, a szóbeli kommunikációs készség fejlesztését, hiszen elegendő, ha egy pár példa bemutatásán túl a továbbiakban, csupán a költők nevét és műveik címét jelölöm.

1. Weöres Sándor: Magyar etűdök

4.

Fut, robog a kicsi kocsi, rajta ül a Haragosi,
din don diridongó.

Ha kiborul az a kocsi, lerepül a Haragosi,
din don diridongó.

Fut a havon a fakutya, vele fut a retyerutya,
din don diridingó.

Ha kiborul a fakutya, lepotyog a retyerutya,
din don diridongó.

26.

Sándor napján megszakad a tél,
József napján megszűnik a szél,
zsákban Benedek,
hoz majd meleget,
nincs több fázás,, boldog, aki él.

Már közhírré szétdoboltatik:
minden kislány férjhez adatik,
szőkék legelőbb,
aztán feketék
végül barnák és a maradék.

46.

Paripám csodaszép pejkó,
ide lép, oda lép, hejhó!
Hegyen át vízen át vágat,
nem adom, ha ígérsz százat.

Amikor paripám ballag,
odanéz valahány csillag.
Amikor paripám táncol,
odanéz a nap is százszor.

2. Weöres Sándor: Tó vize

Tó vize, tó vize csupa nádszál,
Egy kacska, két kacska odacsázkál.

Sárban ezer kacsa bogarászik,
Reszket a tó vize, ki se látszik.

3. Tóth Árpád: Láng

Eldobtam egy gyufát, s legott
Hetyke lobogásba fogott,
Lábhegyre állt a kis nyulánk,
Hegyes sipkájú sárga láng.
Vígat nyújtózott, furcsa törpe,
Izgett-mozgott, előre, körbe,
Lengett, táncolt a zöldbe mart,
Nyilván pompás tűzvészt akart.
Piros csodát, izzó leget,
Égő erdőt, kigyúlt eget
De göggel álltak fenn a fák,
És mosolygott minden virág.
Nem rezzen senki fel a vészre,
A száraz fű se vette észre,
S a lázas törpe láng lehült,
Elfáradt és a földre ült.
Lobbant még egy-kettőt szegény,
S meghalt a moha szőnyegén.

4. Paul Verlaine: Őszi chanson

Ősz húrja zsong,
Jajong, busong
A tájon,
S ont monoton
Bút konokon
És fájón.

S én csüggeteg,
Halvány beteg,

Míg éjfél
Kong, csak sírok,
S elém a sok
Tűnt kéj kél.

Óh, múlni már,
Ősz, hullni már
Eresszél!
Mint holt avart,
Mit felkavart
A rossz szél.

További versajánló:

Babits Mihály: Fekete ország
Devecseri Gábor: Állatkerti útmutató
Romhányi József: A teve fohásza
Móricz Zsigmond: A török és a tehenek
Szabó Lőrinc: Hangverseny
Varró Dániel: Borbála
Mándy Stefánia: Csendítsd rá
Bósz Jenő: Favágók
Kosztolányi Dezső: Ilona
Kosztolányi Dezső: Azon az éjjel ...
Kormos István: Szaladás vers

3.Helyzetgyakorlatok

Játsszátok el a történeteket!

1.Egy dolog miatt nagyon izgatott vagy. Például nagyon jó munkalehetőség adódott a nyári szünetre, megismerkedtél egy régóta kiszemelt fiúval, lánnyal és már alig várod, hogy mindezt elmeséld a legjobb barátodnak, ő mit szól hozzá.

Hiába meséled neki a veled történt dolgot nagy lelkesedéssel, ő szinte rád sem figyel, mert valami más dolog izgatja.

2. Az egyik barátod egy valótlan esetet terjeszt rólad, olyat, amely nem felel meg a valóságnak és ez téged nagyon bánt. Meg szeretnéd beszélni ezt egy másik barátoddal, tanácsot szeretnél tőle kérni mit tegyél, de őt nem érdekli miről beszélsz, nem figyel rád.

3. Az iskolában testnevelés órán fociztok. Eközben megjelenik az osztály másik része, akik éppen röplabdázni szeretnének ugyanazon a helyszínen. Mit tesztek ebben a helyzetben?

4. A gólyabál megszervezése ebben a tanévben osztályotok feladata. Erről tudomást szerez egy másik osztály, akik szintén szeretnék megszervezni, de ezt a feladatot csak egy osztály vállalhatja. Oldjátok meg a helyzetet!

5. Új tanuló érkezett az osztályotokba, aki csendes, szégyellős, de udvariasnak tűnik. Látszólag nehezen illeszkedik be az osztályba, ha kérdezitek, alig válaszol. Segítsetek neki az osztályba beilleszkedni!

Most pedig rövid helyzetek következnek. A felkészülés után játsszátok el, melynek előadására 2 perc áll rendelkezésetekre! (Se több, se kevesebb, mindössze 2 perc!)

Jó tanács: Úgy készüljétek fel a helyzet előadására, hogy a 2 perc időtartamot töltsétek ki folyamatos beszéddel, viszont a 2 percet ne lépjétek túl, mert a feladat megoldási ideje ekkor letelik!

1. Reggel készülődés közben csörög a telefon, de késésben vagy!
2. Munkát keresel a nyári szünetre!
3. Este otthon vagy a családdal!
4. Sétálsz az utcán a barátnőddel és nagyon szeretnéd, ha egy fiú észre venne!
5. A hétvégén meccset játszotok a csapatoddal!
6. Már éppen indulnátok el a családdal otthonról, amikor látogatók érkeznek! (Több éve nem találkoztatok!)
7. A barátoddal moziba készültök este.
8. A barátodnál töltöd az estét, zenét hallgattok!
9. Meglátogatod külföldön élő nagyszüleidet.

10. Elmész a boltba vásárolni, de a környéken egy boltban sem találod, amit szeretnél.
11. Első alkalommal találkozol a barátod/barátnőd szüleivel. Most mutat be nekik.
12. Vacsorameghívást kaptál egy étterembe a legjobb barátodtól.
13. Osztálykiránduláson eltört a társad lába.
14. Születésnap partyt ünnepeled legjobb barátod születésnapját. (Nagyon sokan vagytok.)
15. 18 éves vagy, jogosítványt szeretnél, de szüleid nem engedik.
16. Évvégén 2 tantárgyból megbuktál, ezért a szüleid nem akarnak sehova sem engedni a nyáron. Tanulnod kell!

4. Szituációs gyakorlatok, társak közti kommunikációt fejlesztő gyakorlatok

4.1. Szituációk:

1. A nyári szünetben dolgoztál, de a fizetéskor sokkal kevesebb pénzt kaptál, mint amit előre megbeszéltek. Kérj tanácsot a legjobb barátodtól, mit tegyél!

2. Nem érezted jól magad az iskolában és anélkül, hogy szóltál volna az osztályfőnöknek haza mentél engedély nélkül. Mivel már sokat hiányoztál az idén, félsz, hogy sok hiányzásod miatt kirúgnak az iskolából.
Keresd meg az osztályfőnököt és beszélj meg vele a tegnapi eseményt!

3. Ajándékot kell vened a barátod születésnap partyjára. Mivel az utolsó pillanatra hagytad az ajándékvásárlást, feltétlenül be kell menned a boltba, mely 8 óráig van nyitva. $\frac{3}{4}$ 8 van mire a bolthoz érsz és már nem akarnak beengedni, hiszen 8 órakor zárnak. Játsszátok el a történetet a kijelölt szereposztás után.

4. Tegnap a tanítás után nagyon késő mentél haza, ezért a szüleid nem engednek el hétvégén a koncertre, melyet már régóta leegyeztettél a barátaiddal.

5. Az orvosi rendelőben vákazol, mert rosszul érzed magad. Már éppen Te következelsz, de egy idős bácsi akkor lép be a rendelőbe, s megkér hogy engedd magad elé, mert csak gyógyszert szeretne felírni magának. Mit teszel?

6. Fodrászhoz mentél a szalagavató előtt, hogy szép frizurát készítsen neked erre az alkalomra. Megkérted, hogy kb. 3 cm-t vágjon a hajadból, de ő nem törődött vele és több, mint 10cm-rel lett rövidebb a hajad, így az elképzelésednek megfelelő frizurát nem tudta elkészíteni és a hajad is nagyon rövid lett. Nagyon el vagy keseredve, mit teszel? Hogyan oldod meg a szituációt?

7. A hentesnél húst vásároltál és csak otthon veszed észre, hogy a hús bűdös és romlott. Mivel hétvége következik, a hentes zárva van, nem tudod visszavinni a húst. A jövő hét folyamán csak szintén a hét vége felé tudsz a henteshez menni. Ekkor elmeséled neki, mi történt az elmúlt hétvégén, milyen húst adott neked. Ő kételkedik ebben, nem hiszi el, hogy romlott lett volna a hús, hiszen náluk mindig friss áru van – szerinte. Mit teszel ekkor? Játsszátok el!

4.2.Szituáció előre kiosztott szerepkártyákkal

A szituációs feladatok előadását úgy is végeztethetjük a tanulókkal, hogy a szereplőknek egy-egy kártyát adunk, melyen megkezdett mondatok állnak.

Feladat: ezeket a megkezdett mondatokat be kell építeni az előadásba, minden szereplőnek.

Megjegyzés: szerencsés az a helyzet, ha ekkor olyan szituációt adunk a tanulók számára, melyben nem több mint 2 szereplő szerepel.

Elsőként, az ilyen típusú feladatoknál először megmutathatják a tanulók egymásnak a kártyájukon lévő mondatkezdéseket, s ennek tudatában készüljenek az előadásra.

A későbbi időszakban nehezíthetjük az ilyen típusú feladatokat olyan formában, hogy a párok miután megkapták a szituációs feladatokat átbeszélnek, felkészülhetnek szintén az előadásra, de a szerepkártyát a megkezdett mondatokkal együtt csak az előadás előtti pillanatban kapják meg, s egymásnak természetesen nem mutathatják meg és a feladat az előbbihez hasonló, vagyis mindkét szereplőnek be kell építeni a szerepkártyán lévő mondatok előadásukba.

„A” szereplő kártyája:

1. Majd máskor jobban odafigyelsz ...
2. Rosszabbul is végződhetett volna ...
3. Kellemetlen volt átélni, megtapasztalni, de megtanultam belőle, hogy ...

„B” szereplő kártyája

1. Megszoktam, hogy soha sem sikerülnek a dolgom ...
2. Mindig csak én járok ilyen rosszul ...
3. Nagyon kellemetlenül éreztem magam ...

4.3.Szituációs feladatok képekkel

4.3.1.A beszédképesség, a kommunikációs készség fejlesztésére olyan feladatokat is beiktathatunk, amikor a szituációt nem írott formában, szövegesen megfogalmazva kapják a tanulók, hanem képeket osztunk ki és ennek megfelelően a képhez szerkesztett történetet kell a tanulóknak előadniuk egy jelenet formájában.

Kiválóan alkalmas az összefüggő beszéd, gondolatok összegzésére, ezen keresztül tehát a szóbeli kommunikációs készség fejlesztésére.

Megjegyzés: Másik változata lehet – mely az írásbeli kommunikációs készség fejlesztését célozza meg – amikor a tanulók a képekről önállóan szerkesztenek egy történetet. Így ebben a variációban már az írásbeli kommunikációs készség fejlesztéséről beszélünk.

4.3.2. A képekről folyamatosan mesélni meghatározott időtartamig. 1 tanuló 1 történet.

4.4.Folytasd a megkezdett mondatokat!

Az ilyen típusú feladatokkal az a célunk, hogy a vágyainkat, gondolatainkat különbözőképpen kifejezhessük, mely egyrészt a szóbeli kommunikációs képesség fejlesztését célozza, másfelől, ha írásban végeztetjük, akkor pedig kiválóan alkalmas az írásbeli kommunikációs készség fejlesztésére, a hasonló gondolatok különböző formában történő megfogalmazására.

1. Jó kedvvel jövök iskolába, ha ...
2. Jól esik, amikor ...
3. Örömmel tölt el, ha ...
4. Szeretem, ha ...
5. Boldog vagyok, ...
6. Nagyon meg volnék elégedve, ha ...
7. Arra vágyom, hogy
8. Nekem az a legfontosabb, hogy
9. El sem tudnám képzelni az életet anélkül, hogy...
10. Jó lenne, ha ...
11. Elhatároztam, hogy ...
12. Nem sajnálnék semmit ...
13. Örülnék, annak, ...
14. Szeretném, a képes lennék rá,
15. Az volna a legnagyobb jutalom, ha ...

- 16 Az életben a legfontosabbnak ...
- 17. Nagyon nem tetszene nekem ...
- 18.Semmiképp sem egyeznék bele...
- 19.Bántana, ha
- 20. Nagyon sajnálnám, ha ...
- 21. Céljaimmal ellenkeznék, ha ...

5 Játékok

1.Activity

A játékot legalább 2-4 csapatban játsszuk.

Cél, az éppen soron következő játékos lerajzoljon, szóban körül írjon vagy elmutogasson csapatának egy feladványt úgy, hogy ők azt kitalálják.

2. Ki vagyok én?

A játékvezető minden játékos hátára felragaszt egy cetlit, melyen egy adott szó, fogalom áll.

(Amennyiben kommunikáció órán kívül egyéb tanítási órákon is szeretnénk ezt a játékot a tanulókkal játszani, ebben az esetben mindig az adott tantárgy tananyagához kapcsolódó fogalmat írunk a cetlire.) A játékosok elindulnak a teremben és kérdéseket tesznek fel (személyenként egyet), s a válaszokat hallva ki kell találniuk, milyen szó van a hátukra ragasztva.

3 Add tovább a mozdulatot!

A tanulók kört alkotnak. Az egyik tanuló kiválaszt egy tetszőleges mozdulatot, bemutatja, s ezt a mozdulatot a mellette álló tanuló átveszi, majd hozzá tesz egy általa kitalált újabb mozdulatot, melyet továbbad ő is a mellette állónak, aki szintén hozzá tesz még egy mozdulatot, és így tovább. A legnehezebb dolga az utolsó tanulónak van, hiszen neki kell a legtöbb mozdulatot megjegyeznie.

Ennek a játéknak a szóbeli változata: az első tanuló kitalál egy adott témában egy szót, majd ezt átadja a mellette állónak, aki szintén e témával kapcsolatban hozzá tesz egy újabb szót, s ő már 2 szót ad át a mellette állónak. A cél, hogy az utolsó tanuló is képes legyen az előtte elhangzott valamennyi szó, elhangzási sorrendben történő megismétlésére.

(Ne mindig ugyanaz a tanuló legyen az első és az utolsó.)

4.Asszociációs játék

A tanulók körben ülnek és szabad asszociációval folytatják a megkezdett mondatot.

Példa: Nekem a zöldről a fű jut eszembe. Nekem a fűről a rét jut eszembe. Nekem a rétről a virág jut eszembe ...

5. Asszociációs játék – Folytasd a mozdulatot!

(Szavak nélkül is kommunikálunk, vagyis a nonverbális kommunikáció megjelenése és megjelenítése)

Az első tanuló kitalál egy mozdulatot, egy gondolatmenetet s a következő tanulónak az előző mozdulathoz valahogyan kapcsolódó mozdulattal kell folytatnia. Figyelmesen kövessük az egymás utáni mozdulatokat, mert a végére az összekapcsolódó mozdulatok eredményeként kialakul egy történet. Ezt mesélik el a tanulók!

6. Szoborjáték párokban

Ez a játék szintén a nonverbális kommunikáció elmélyítésére és megértésére szolgál.

Az asztalon helyezünk el szókérdőket. A tanulók párokban helyezkedjenek el, a pár egyik tagja a szobor, a másik a szobrász. A szobrász húz egy kérdőt s a kérdőn lévő mozdulathoz megfelelően beállítja a szobrot. A szobor kitalálja, mit csinál ő. Majd szerepcserével.

7. Szájról szájra

Az információtorzulás követése a verbális kommunikáció során

A játékban részt vevők közül egy kivétellel mindannyian kimennek a teremből, a többiek a nézők/megfigyelők.

A tanár felolvassa a történetet a papírról, majd ugyanezt megismétli.

Bejön a 2. tanuló, akinek az 1. tanuló emlékezetből elmondja a történetet. A játék így folytatódik mindaddig, amíg az utolsó tanuló beérkezik a terembe és ő is meghallgatja a történetet. Ő leírja egy lapra, s ezt a lapot feltesszük a táblára az eredeti szöveggel együtt és a kettőt összehasonlítjuk.

Megbeszéljük a tapasztalatot. Hogyan érezték magukat a játékosok, mit tapasztaltak?

Majd a megfigyelők is elmondják tapasztalataikat.

8. Szinkronizálás

Páros játék. A csoport egyik fele mozdulatokkal fejezi ki magát, a másik fele adja hozzá a „hangot”. Próbáljátok meg minél élményszerűbben kommentálni mindazt, amit a társatok szavak nélkül játszik. Közben gondoljatok arra, hogy rádión közvetítitek a társatok játékát, tehát a többiek azt nem is látják.

9. Szó – asszociációs játék

A tanulók körben ülnek. Sorban minden tanuló elmondja, hogy aktuálisan mi jut eszébe, s ezt egy szóval fejezi ki. Ezáltal kialakul egy közös csoportgondolat, közös csoportatmoszféra.

Beszéljétek meg a végén, milyen a csoport aktuális érzelmi állapota.

10. Közmondás kórusban

Egy tanuló kimegy a teremből. A többi tanuló egy közmondás vagy idézet szavait felosztják egymás között. úgy hogy mindenkinek jusson egy szó. Felszólításra mindenki egyszerre kimondja a szót, a kitalálónak a hangzavarból kell a szavakat kihámozni és a feladványt megszerkeszteni. Ha kitalálta a tanuló, folytatjuk a játékot és más tanuló megy ki a teremből.

11. TV – stúdió

A csoportban osszuk ki a feladatokat. Legyenek riporterek és interjúalanyok.

Az interjúalanyok más – más tantárgyat szeretnek és tanulnak könnyen.

Az interjúalanyok és a riporterek párosával félrevonulnak és előkészítik az adást, vagyis megfogalmazznak 3 kérdést és 3 választ.

Az interjút a többiek előtt eljátszák, majd megbeszélik a tapasztalatot.

12. Kérdezősködő

Jól kérdezni nem könnyű feladat. Ezt is tanulni kell. Ennek gyakorlására kiválóan alkalmas a következő feladat, melyet minden tanítás órán játszhatunk a tanulókkal és mindig az adott tantárggyal kapcsolatos fogalmakat rejtjük el a borítékban.

Tehát a feladat a következő:

Borítékban rejtünk el különböző fogalmakat (mindig az adott tantárggyal kapcsolatban). A barkochba játék szabályai szerint tegyetek fel lényegre törő kérdéseket!

(Egy játékvezető van, a többiek pedig kérdeznek)

13. Varázsmikrofon

Bármilyen, mikrofont helyettesítő tárgy vagy ha van akkor legjobb stílszerűen egy mikrofon.

A játék lényege: annak a tanulónak van joga beszélni, akinek a mikrofon/tárgy a kezében van.

Bármilyen véleménynyilvánítás illetve problémamegoldás céljából történő megbeszéléskor alkalmazhatjuk ezt a játékot. A csoport dönti el ki, ki után következik vagy a másik lehetőségként a beszélő dönti, hogy kinek adja a mikrofont, vagyis utána ki kap szót.

Nagyon jó annak a helyzetnek a megalapozására, előkészítésére, hogy a tanulóknál kialakítsuk az egymás meghallgatására irányuló figyelmet, másrészt a mikrofon/tárgy kézben

tartása biztosságot ad a gyerekeknek. A nehezen megszólalót megnyugtatja és bátorítja, a könnyen és többen beszélőt mérsékli.

14. Rajzold, amit mondok

Utasítások értelmezése illetőleg magának a kommunikációnak a megértését szolgáló játék

Párokat alakítunk, akik háttal ülnek le egymásnak, tehát nem látják, csak hallják egymást.

A párok egyik tagja kap egy rajzolt formát vagy képet. Erről pontos utasításokat fogalmaz meg a társának úgy, hogy a társa ezt a képet le tudja rajzolni a saját lapján.

15. Metakommunikációs játék

Egy tanuló kihúzza egyet az érzelmeket leíró kártyák közül, melyek lehetnek érzelmeket jelentő szavak vagy érzelmeket ébresztő helyzetek leírásai, s a többieknek (nézőknek), ki kell találniuk, hogy miről van szó.

16. Pletyka – kommunikáció torzulásának szemléltetésére

A játékosok egymás mellett ülnek. Az első játékos fülébe súgunk egy hosszabb, de megjegyezhető mondatot. Ezt súgással kell egymásnak tovább adniuk, de megismételni tilos! Az utolsó hangosan kimondja, a ezután mi megismételjük a kiinduló mondatot. (Ha jó mondatot választottunk, akkor a végére biztosan átalakul.)

Ezen játékon keresztül kiválóan szemléltethetjük a tanulóknak a kommunikáció torzulását.

6. Állásinterjú szituáció

- vegye át az egyik munkatárs szerepét – kiválóan alkalmas annak bizonyítására, hogy ténylegesen alkalmas –e a jelölt az adott feladat ellátására (például boltban egy eladói munkakör megpályázása esetén, értékesítési munkakörben)
- olyan elképzelt szituációban kérdezi meg a jelöltet a leendő munkaadó, hogy mit tenne a jelölt, ha a munkaadó által említett szituációval szembesülne a valós helyzetben
- a szituációs gyakorlat formáját tekintve lehet ún. „megbeszéléses” vagy pedig a „kérdéss-felelek” formájú

Cél: arra irányul, hogy a leendő munkáltató megbizonyosodjon arról, hogy a jelentkezők hogyan közelítenek egy adott munkafeladathoz.

A tanulókkal különböző állások megpályázása esetére végeztetünk állásinterjú szituációs feladatot. Ezeket kis kártyákon helyezzük el s a tanulók párosítás után húznak egy kártyát. Ezt követően a párok kijelölik a szerepeket (jelentkező/pályázó illetve munkaadó) és felkészülnek a szituáció előadására.

Majd a párok szerepet cserélnek, és ismételt felkészülés után szerepcserével eljátszák a következő állásinterjú szituációt.

Állásinterjú szituáció kártyák különböző állásokra:

bolti eladó	pincér	értékesítő
cukrász	újságíró	hentes

7.Kapcsolatfelvétel telefonon

Nemcsak az álláskeresés, de mindennapi tevékenységünk során is sokszor találkozunk olyan helyzetekkel, amikor egy hivatalos ügyet el kell intéznünk, egy általunk feltételezhetően hibás számla miatt kell reklamálnunk.

A tanulókkal tehát célszerű olyan feladatokat is végeztetnünk, melynek során a későbbiekben előforduló, hasonló helyzeteket meg tudják oldani. Rá kell vezetni őket arra, hogyan intézünk egy hivatalos ügyet és hogyan, milyen stílusban beszélünk barátainkkal.

Az ilyen jellegű feladatok megoldását a kezdeti időszakban felkészülési idő után, majd később spontán, azonnal felkészülési idő beiktatása nélkül oldják meg.

Témák/példák a különböző szituációs helyzetek *telefonon* történő megoldására:

- Kapcsolatfelvétel, érdeklődés, hirdetésben megjelent állás iránt
- Ügyintézés hivatalos szerveknél
- Reklamáció hibás villanyszámla miatt (irreálisan magas összegű számla)
- Bejelentkezés orvoshoz – időpontkérés
- Műszaki cikk megrendelése – online áruház kínálatából
- Kapcsolatfelvétel vízszerelővel meghibásodott vízcsap miatt
- Jegyrendelés/jegyfoglalás utazáshoz – vonatra
- Taxi rendelés
- Mentő/tűzoltó/rendőrség értesítése valamilyen probléma esetén (ezen telefonszámok ismeretének elmélyítése és ennek fontossága)
- Baráti beszélgetés – meghívás egy szülinapi partyra

A hivatalos ügyintézés beszélgetési hangvételének, stílusának összehasonlítása egy baráttal történő beszélgetéssel (utolsó szituáció)

Jó tanács: Amennyiben lehetőségünk van rá, a beszélgetéseket jó ha diktafonnal vagy videokamerával is rögzítjük, mert ilyenkor lehetőségünk van a beszélgetés sikerességének részletes elemzésére éppúgy, mint a következő időszakra nézve javítandó hibák feltárására.

8.Hírolvasás – hírszerkesztés

Rövid hírműsört szerkesztünk, s a hírolvasási gyakorlat részeként kamerával rögzítjük, majd elemezzük az elkészült anyagot, a kommunikációs szabályok figyelembevételével, vagyis mennyire érthető a hallgatók/nézők számára.

Egy híradó megtekintése megfigyelési szempontok alapján.

A hírműsört 4-5 megadott témakör szerint állítjuk össze:

1 variáció: a nap aktuális közéleti eseményeiből összeállítva

- A tanulóknak kijelöljük a témaköröket (politika – belföld, külföld, bulvár – szenzáció, sport, időjárás). Ezt követően az egyes témakörök szerint csoportokat alakítunk és minden csoport a témájának megfelelően megkeresi az interneten azt a hírszerkezetet, mely számukra az adott témakörben a legérdekesebbnek tűnik és kinyomtatják.
- A hírek sorrendjének összeállítása
- Minden hírszerkezet elé minden csoport ír, szerkeszt egy rövid bevezetőt (felkonfot)
- Hírműsor elejére beköszönő szöveg és a műsor rövid tartalmának ismertetése
- Hírműsor végére rövid összefoglaló, elköszönés.

Feladatok:

- műsorvezető/műsorvezetők kijelölése valamint a csoportokból a hírolvasók (szerkesztők) kijelölése
- hírolvasás csoporton belüli gyakorlása
- hírműsor rögzítése
- híradó közös értékelése

2. variáció: hírműsor iskolánk életéről, eseményeiről összeállítva

Ez utóbbi hosszabb felkészülést igényel, ugyanis az eseményekről a tanulóknak kell, elkészíteni az interjúkat és az interjúalanyokkal időpontot egyeztetni.

Ennek előnye, hogy nemcsak a szóbeli, hanem az írásbeli kommunikációs készség fejlesztésére is nagyon hasznos. Sokkal több előkészületi munkát kíván.

A hírszerkezet összeállítása után a további lépések megegyeznek az 1. variációban leírtakkal.

Gyakorlatok, játékos feladatok az írásbeli kommunikációs készség fejlesztésére

1.Összefüggő szövegalkotás megadott téma kapcsán, meghatározott terjedelemben

(Példa egy cikk megírására. Forrás: hírarchívum – Internet)

BKV-busszal ütközött egy megvadult ló

A BKV 182-es buszával ütközött csütörtökön egy megbokrosodott ló Budapest XVIII. kerületében. A tűzoltóság szóvivője szerint az állat olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy a kikerkező állatorvosnak el kellett altatnia. A baleset nem okozott fennakadást a buszok közlekedésében.

Egy megvadult ló ütközött össze egy BKV-busszal a főváros XVIII. kerületében, személyi sérülés nem történt, de a ló elpusztult - közölte csütörtökön a rendőrség, a tűzoltóság és a BKV. A szokatlan baleset a XVIII. kerületi 182-es busz végállomásának közelében, a Nemes utcánál történt. A közeli erdős területről egy ló az útra szaladt, ahol karambolozott egy busszal - mondta el Unger Pál, a Budapesti Rendőr-főkapitányság sajtóügyelete és a BKV fődiszpécser.

Molnár Péter, a fővárosi tűzoltóság szóvivője közölte: a ló olyan súlyosan megsérült az ütközésben, hogy nem volt esély az élete megmentésére, ezért a helyszínre kihívott állatorvosnak el kellett altatnia. Az elpusztult ló elszállításához a tűzoltóság segítségét kérték.

Molnár elmondta, a lovon a baleset előtt egy 9-10 év körüli kislány ült, ám az állat valamitől megvadulhatott, mert ledobta a hátáról a gyereket, majd elszaladt. A kislánynak nem esett baja, de megfigyelésre kórházba szállították. A BKV fődiszpécser azt mondta, a baleset nem okozott fennakadást a buszok közlekedésében.

Témajavaslatok:

Olvassátok el az alábbi témákat, válasszatok ki egyet és az alább megjelölt részen írjatok egy rövid újságcikket 10 sor terjedelemben a fenti példa (újságcikk) alapján.

A megadott 10 sornál se több se kevesebb nem lehet! Rendezd gondolataidat, mielőtt hozzá kezdesz a feladat megoldásához.

Megjegyzés: a témák aktuális, valós híryanagból kerültek válogatásra (Hírchiveum - Internet)

- Leesett a fáról és meghalt egy férfi
- Lappföldre visszatért a tél
- Ismét drágulnak az üzemanyagok
- Baleset miatt torlódnak az autók az M7-esen a Balaton felé
- Életveszélyesen megsérült egy verekedő diák Egerben

2.Kommunikációs készségfejlesztést megalapozó gyakorlatok

A tanulónak egy közelmúltbeli vagy napi aktualitású, hosszabb terjedelmű újságcikket adunk és meghatározott terjedelemben rövidíteni, ún tömöríteni kell.

(*Forrás: hírarchívum – Internet*)

Zavargások törtek ki a szeméthegek közt Nápolyban

Újra zavargások törtek ki a nápolyi szeméthegek miatt, ezúttal egy új lerakó megnyitása ellen tiltakoztak az egészségüket féltő lakosok. Nápoly utcáin 3000, a tágabb régióban 200 ezer tonna szemét hever. A szemétszállítást a nápolyi maffia tartja a kezében, a szemét eltakarítása nem valósulhat meg a korrupció felszámolása nélkül - írja a BBC.

Nyolc olasz rendőr és három civil sérült meg Nápolyban, amikor egy újonnan megnyitott szemételep mellett zavargások törtek ki. A leghevesebb összecsapások a tiltakozók és a rendőrség között ugyan éjjel zajlottak, de két rendőr reggel sérült meg, amikor megpróbált eltávolítani az úttestről egy barikádként használt buszt - írja a BBC.

A szemétkerakót Nápoly egyik sűrűn lakott külvárosi részében, Chiaianóban létesítették. A helyszín egyik annak a tíz területnek, ahol az olasz vezetés jóváhagyta szemétkerakók létesítését. Ezzel kísérletet tennének a nápolyi szemétkerakó megoldására, sokan azonban attól félnek, hogy a lakóhelyük közelében levő szemétkerakó ártalmas lehet az egészségükre.

Feladat: Tömörítsd a fenti újságcikket úgy, hogy az információk megmaradjanak, csak rövidebben tömörebben fejezd ki gondolataidat! A terjedelem 5 sor legyen! (Se több, se kevesebb!)

---

3. Hivatalos levél

Az írásbeli kommunikációs készség fejlesztésénél mindenképpen jó és hasznos, ha kitérünk a hivatalos levél szerkesztésének formai sajátosságaira és a tanulókkal különböző, hivatalos helyekre, különböző hivatalos levelet fogalmazzunk meg.

Munkánkat eleinte csoportos feldolgozásban végeztetjük, majd a csoportmunka eredményeként feltétlenül el kell jutnunk, hogy minden tanuló képes legyen a megadott formai sajátosságok figyelembevételével egy ilyen típusú levél önálló megfogalmazására.

Ehhez természetesen hozzátartozik az is, hogy a levélhez szükséges borítékot meg tudja címezni és a postán képes legyen a levélfeladással járó teendők további intézésében.

Feladat:

1. lépés: Gyűjtsék össze a tanulók csoportokban, hogy milyen szempontokat kell tartalmaznia egy hivatalos levélnek.

2. lépés: A hivatalos levélminta alapján a csoport fogalmazzon meg egy hivatalos levelet.

Ehhez segítségként a tanulók különböző témákból válogathatnak, melyhez segítségként az alábbiakban felsorolok néhány témát:

- reklamáció téves összeggel számlázott villanyszámla miatt
- önkormányzatnál iskoláztatási támogatás iránti kérelem
- iskola igazgatójához írt hivatalos levél sportversenyre való kikérés miatt
- ügyintézés biztosítónál ki nem fizetett kárösszeg miatt
- állaspályázathoz küldött hivatalos levél megfogalmazása

Hivatalos levél – MINTA

Címzett:

Tárgy:

Megszólítás

A kérés rövid megfogalmazása (1 bevezető mondat) ...

A téma részletes kifejtése ...

A kérés összefoglalása, megismétlése, gondolat összegzése, levél zárása ...

Keltezés (2011. szeptember 10.)

(A hónap neve hivatalos levélben mindig betűvel írva!)

Elköszönés

Aláírás

Boríték címzése - MINTA

Feladó neve, címe,
irányítószáma

Címzett megnevezése:

Hivatal megnevezése

A kapcsolattartó személy megnevezése, megszólítása

A helység megnevezése (város, település neve)

Utca, házszám

Irányítószám

IV .Reflexió

A kommunikációs készségfejlesztés rövid időszak alatt, ahogyan maga a kifejezés is mutatja fejleszteni lehet, de sok gyakorlásra van szükség ahhoz, hogy a tanulók eljussanak a tökéletes kommunikáció szintjére, ezért ez mindennapos feladatunkat képezi.

S talán éppen ezért fontos szempont, hogy az év eleji állapotukhoz képest érzékeljék el a tanulók fejlődést, s erre tudjuk majd építeni a további feladatainkat.

A programban eltelt idő alatt a következőket tapasztaltam:

Eredmény szempontjából mindenképpen megemlíteném, hogy az idő előre haladtával, egyre bátrabban oldanak meg a gyermekek szituációs feladatokat, hiszen ezeket úgy próbáltam összeállítani, hogy a mindennapi eseményekből merítsen és közel álljon hozzájuk.

Nehézségként jelentkezhet még az adott témáról, adott terjedelemben való gondolatok összefoglalása épp úgy, mint ahogyan egy hosszabb terjedelmű szöveg rövidebben, egyszerűbben való összegzése. Az ilyen típusú gyakorlatok, feladatok még további gyakorlásra szorulnak.

Ami mindenképpen szembetűnő fejlődés, eredmény az eddig eltelt időszakra nézve, hogy a játékos forma, a játékos feladatok, az együttes munkavégzés s nem beszélve arról, hogy az egymásra utaltság a feladatok megoldásában, nemcsak közvetlen célunk, a kommunikációs készség fejlesztését szolgálja, hanem a tanulókat a párokban és a csoportokban való munkálkodás egyre inkább „csoporttá” alakítja, akik megtanulnak egymással tiszteletteljesen kommunikálni. Ezáltal fejlődést mutatnak mind a szóbeli, mind pedig az írásbeli kommunikáció terén, s ami lényeges szempont: játszva tanulunk!

Felhasznált irodalom:

Hantos Ágnes: Játéktár

Tőrös Ildikó: Kommunikációs játékok

Papp Ágnes – Paróczainé Korányi Margit: Kommunikáció, tömegkommunikáció,
médiakultúra